

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою «Облік і аудит»

(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку та контролю виробничих витрат та калькулювання
собівартості продукції (на прикладі ТОВ «Даніан»)»

(назва теми)

Виконавець:

судентка ФМОІТ 4 курс 2 група

Скалозуб Надія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Сиротенко Наталія Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____ (підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Важливим аспектом діяльності підприємства є раціональна організація обліку витрат на виробництво, яка дозволить усунути або передбачити негативний вплив багатьох факторів внутрішнього або зовнішнього середовища. Кінцевим та узагальнюючим показником витрат на виробництво виступає собівартість продукції. Для кожного підприємства вона є мірою основних доходів і витрат. У сучасних умовах значної конкуренції саме оптимізація собівартості залишається основним важелем для коригування її питомої ваги у ціні продукції. Таким чином, побудова ефективної системи обліку, контролю та управління виробничими витратами є важливим та актуальним питанням для сучасних досліджень та розроблень.

Мета дослідження кваліфікаційної роботи бакалавра полягає у вивченні теоретичних та методичних положень обліку та контролю витрат виробництва та розробці на їх основі рекомендацій для вдосконалення системи обліку, контролю та аналізу виробничих витрат та калькулювання собівартості діючої на досліджуваному підприємстві, що забезпечить його ефективне функціонування в сучасних умовах господарювання.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність економічних понять «виробничі витрати», «собівартість» та систематизувати ознаки класифікації виробничих витрат;
- розглянути теоретичні аспекти обліку та калькулювання витрат, що включаються до складу собівартості продукції;
- виокремити дискусійні питання обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції, а також вивчити шляхи їх вирішення;
- охарактеризувати діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Даніан» (далі – ТОВ «Даніан»);
- провести дослідження практичного ведення обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції у ТОВ «Даніан» та дослідити систему автоматизації обліку витрат, що включаються до собівартості продукції;
- надати альтернативні пропозиції щодо удосконалення системи обліку витрат, що входять до складу собівартості продукції та її калькулювання;
- дослідити систему внутрішнього контролю виробничих витрат ТОВ «Даніан», господарських операцій, пов'язаних з ними та надати рекомендації за результатами вибіркової перевірки
- проаналізувати ефективність використання ресурсів досліджуваного підприємства шляхом аналізу виробничих витрат та надати рекомендації щодо їх оптимізації.

Об'єкт дослідження – процес забезпечення оперативною інформацією про господарські операції з обліку та контролю виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції ТОВ «Даніан».

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, організаційно-методичних та практичних положень обліку, контролю та аналізу виробничих витрат у досліджуваному підприємстві та особливостей калькулювання собівартості його продукції..

Методи дослідження. Для реалізації поставлених завдань в межах мети даного дослідження використані наступні методи: аналіз і синтез – під час охарактеризування діючої нормативно-правової бази з цього питання, порівняння – під час визначення порушень у системі обліку досліджуваного підприємства, індукції і дедукції – для визначення загальних тенденцій виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції, таблично-графічний метод – для наочного представлення інформації. Також у розділі 3 даної роботи використовуються методи фінансового-економічного аналізу.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою даного дослідження стали нормативно-правові акти України, праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій, періодичних видань, електронні ресурси мережі Інтернет, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, кошториси витрат, фінансова, податкова та статистична звітність ТОВ «Даніан».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота студента складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (54 найменувань) та 24-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 72 сторінки. Основний зміст викладено на 59 сторінках. Робота містить 10 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні аспекти обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції»** розглянуто сутність та визначення виробничих витрат та собівартості продукції, їх класифікацію, охарактеризовано нормативно-правову базу регулювання виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції, систему їх обліку відповідно до національних стандартів та сформульовано сучасні проблеми, які виникають в процесі формування та обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції.

У другому розділі **«Облік виробничих витрат і калькулювання собівартості продукції у ТОВ «Даніан»** надано загальну економічну характеристику базового підприємства, охарактеризовано його модель обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції та послуг із вказанням існуючих недоліків, на підставі яких сформульовано напрями вдосконалення системи обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції та послуг.

У третьому розділі **«Система контролю та аналізу виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції»** проведено економічний аналіз показників діяльності підприємства, зокрема виробничих витрат, із наданням рекомендацій для усунення виявлених негативних тенденцій, розглянуто систему контролю виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції, яка діє на базовому підприємстві, а також запропоновано шляхи її покращення.

ВИСНОВКИ

В процесі виконання кваліфікаційної роботи було досліджено теоретичні засади обліку, контролю та аналізу виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції та проведено порівняльний аналіз із практичним їх втіленням на базі ТОВ «Даніан».

Підсумовуючи результати дослідження, можна зробити наступні висновки:

1. Дослідження сутності виробничих витрат відповідно до основ економічної теорії дозволяє сформулювати таке їх визначення, як: виробничі витрати – це економічні відносини між суб'єктами господарської діяльності, що виникають у процесі виробництва та передбачають грошову оцінку. У вітчизняних та міжнародних стандартах міститься лише визначення витрат, проте вони регулюють склад виробничої собівартості продукції. Визначальне місце у дослідженні та відображенні витрат займає їх класифікація. В обліку перевага надається класифікації за видами витрат, тобто за економічними елементами та статтями калькуляції, адже вони є достатньо загальними та дозволяють не відбивати конкретну інформацію, що спрощує систему обліку. Проте ефективне управління витратами вимагає вибору класифікації витрат відповідно до специфіки конкретного підприємства та вивчення його особливостей.

2. Вивчення нормативних засад побудови системи обліку виробничих витрат дозволяє констатувати, що визначальним фактором є розподіл витрат на прямі та непрямі, а також на змінні та постійні. Прямі витрати на виробництво продукції одразу відносяться на рахунок 23 «Виробництво», а непрямі – попередньо групуються на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» та потім розподіляються між видами продукції з віднесенням на рахунок 23 «Виробництво». Також для обліку виробничих витрат згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій використовуються рахунки 24 «Брак у виробництві», 25 «Напівфабрикати», 39 «Витрати майбутніх періодів». Важливим аспектом обліку собівартості продукції є визначення статей калькуляції з урахуванням специфіки конкретного підприємства.

3. У цілому облік виробничих витрат законодавчо врегульовано, проте деякі засади обліку не висвітлено у зв'язку з наявністю специфіки діяльності на різних підприємствах, що потребує від них розробки власної системи обліку виробничих витрат та формування собівартості продукції. Дискусії вчених досі викликають підходи до калькуляції собівартості продукції, порядок поділу витрат на постійні та змінні, вибір бази розподілу загальновиробничих витрат. Також у нормативній базі існує невизначеність щодо обліку та віднесення до собівартості продукції окремих видів витрат, зокрема, амортизації виробничого устаткування тощо.

4. Ознайомлення з ТОВ «Даніан» показало, що основною діяльністю підприємства є виробництво металевих конструкцій та оптова торгівля металами та металевими рудами. Підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування, є платником ПДВ, єдиного соціального внеску, податку на доходи фізичних осіб, військового збору. Облік діяльності підприємства забезпечує один штатний бухгалтер. При цьому бухгалтерський облік ведеться з використанням програми «1С: Бухгалтерія 7.7». Для подання звітності та проведення розрахунків також застосовуються програмні продукти – «Соната» та «Клієнт Банк», відповідно.

5. Дослідивши систему обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції в ТОВ «Даніан» можна узагальнити, що до собівартості окремого виду продукції включаються лише матеріальні витрати. Заробітна плата та відрахування на соціальні заходи виробничих робітників відносять на рахунок 90 «Собівартість реалізації», витрати з амортизації, оренди цеху, за комунальні

послуги – на рахунок 92 «Адміністративні витрати», а послуги сторонніх організацій щодо обробки металу – на субрахунок 949 «Інші операційні витрати».

6. Виявлена практика обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції суперечить існуючій методології бухгалтерського обліку, тому в кваліфікаційній роботі було запропоновано змінити методичні підходи до обліку виробничих витрат та собівартості продукції. Застосування нової методики дозволить підприємству уникнути необґрунтованих управлінських рішень та виконання неприбуткових замовлень. Також було запропоновано введення до штатного розпису посади бухгалтера з виробничих питань.

7. Дослідження системи контролю виробничих витрат та собівартості продукції дозволяє відзначити, що ТОВ «Даніан» має децентралізовану систему контролю, що побудована на включенні до обов'язків працівників контрольних функцій згідно з посадовими інструкціями. У зв'язку з цим систему контролю виробничих витрат підприємства можна розділити на виробничу (контрольні заходи, що здійснюються безпосередньо на місці виробництва – була достатньо ефективною при незначних обсягах діяльності підприємства) та облікову (контроль відображення виробничих ресурсів в обліковій системі – потребує перегляду). Для удосконалення системи контролю було запропоновано декілька шляхів: побудова власної системи шляхом розробки Положення про внутрішній контроль та введення до штатного розпису посади контролера; залучення сторонньої організації та передача їй обов'язків щодо забезпечення контролю на підприємстві; поєднання двох попередніх варіантів з метою побудови комплексної системи контролю. Також було розроблено робочий документ «Звіт про виробництво продукції», складання якого дозволить оперативно виявляти відхилення фактичних виробничих витрат від їх планових значень, причини відхилень та розробляти заходи щодо їх уникнення.

8. Розширення штату бухгалтерії та достовірна інформація щодо виробничих витрат у зв'язку із покращенням системи контролю виробничих витрат та формування собівартості продукції дозволить проводити регулярний та достовірний їх аналіз. Для пошуку резервів оптимізації собівартості продукції був проведений аналіз операційних витрат ТОВ «Даніан» за економічними елементами та аналіз ефективності використання ресурсів. Проведений аналіз показав, що найбільшу питому вагу у складі операційних витрат займають матеріальні витрати. Тому з метою оптимізації їх величини потрібно контролювати своєчасність та якість поставок, впроваджувати систему комплексного використання матеріалів та сировини, виховувати у працівників дух раціонального використання матеріальних ресурсів, шукати більш дешеві матеріальні ресурси без втрати в якості тощо. Використання інших ресурсів також потребує уваги в частині перевищення темпів зростання чистого доходу від реалізації продукції над темпами зростання окремого виду ресурсів (трудових, основних засобів). Впровадження наведених рекомендацій дозволить підприємству підвищувати ефективність використання його ресурсів з метою нарощування виробничих потужностей та підвищення конкурентоспроможності продукції.

АНОТАЦІЯ

Скалозуб Н. О. «Особливості обліку та контролю виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції (на прикладі ТОВ «Даніан»))».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит». Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції.

Проаналізовано нормативну базу щодо питань обліку та контролю виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері обліку виробничих витрат та калькулювання собівартості продукції та особливості їх контролю та економічного аналізу, а також практичний досвід ТОВ «Даніан» щодо цього питання.

Запропоновано методичний підхід до обліку виробничих витрат та формування собівартості металевих конструкцій та послуг з металообробки, введення посади бухгалтера на виробництві, альтернативні варіанти посилення системи контролю виробничих витрат та формування собівартості продукції.

Ключові слова: виробничі витрати, собівартість, виробництво, облік, контроль, економічний аналіз.

ANNOTATION

Skalozub N. «The features of accounting and control of manufacturing costs and calculation for the product costs (based on Danian LLC)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and Audit».

Odessa National Economics University. – Odessa, 2020.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of manufacturing costs and calculation for the product costs.

Author analysis the normative legal base on accounting and control of manufacturing costs and calculation for the product costs, scientific works of domestic and foreign scientists connected with accounting of manufacturing costs and calculation for the product costs and features of their control and economic analysis, also the practical experience of Danian LLC in this field.

Author offers methodical approach to accounting for manufacturing costs and calculation for the cost of metal structures and services for metalworking, providing the position of accountant in production, alternative ways for strengthening the system of control of manufacturing costs.

Keywords: manufacturing costs, costs, production, accounting, control, economic analysis